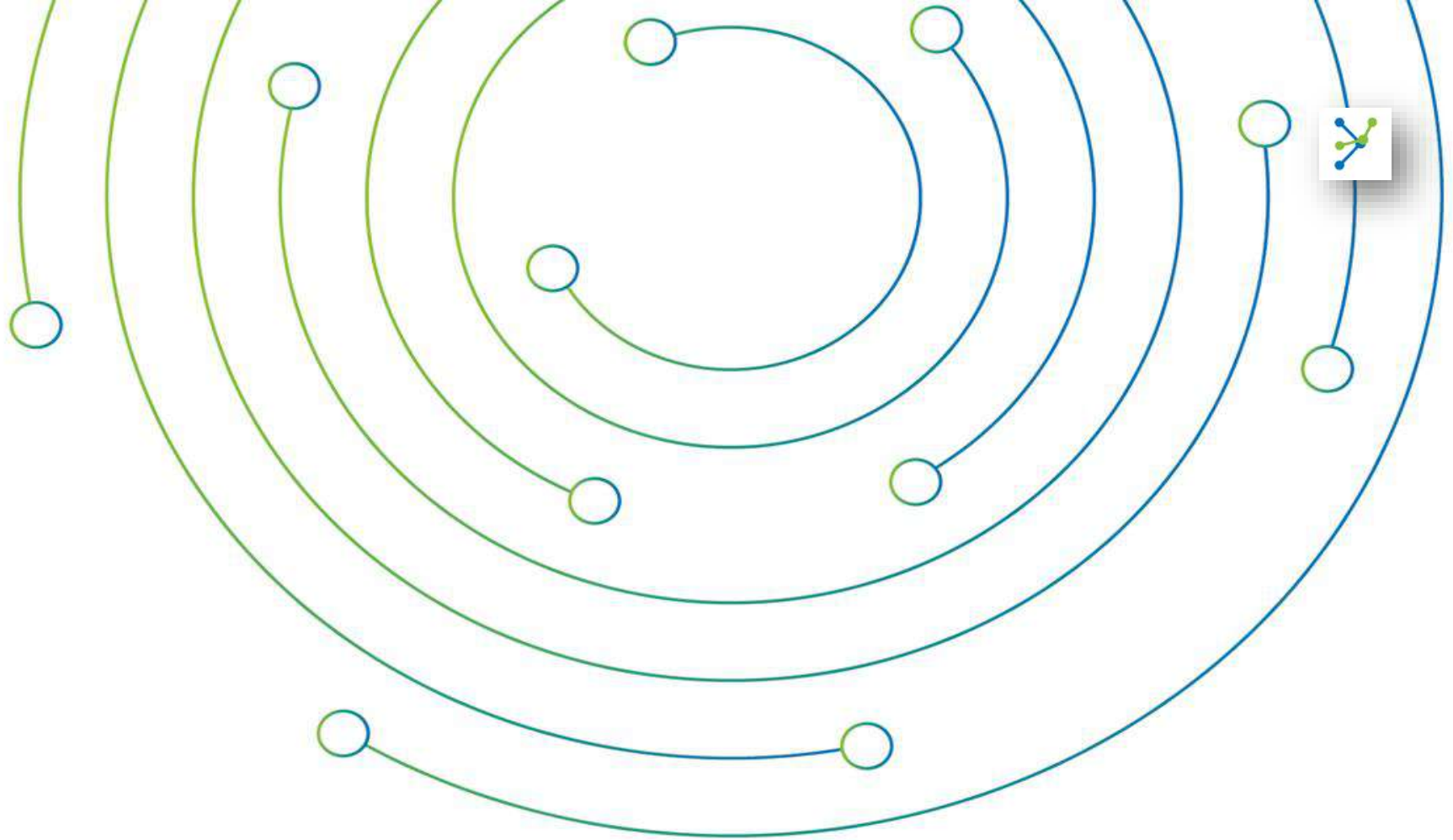


# ЕСЕРС-3: оцінюємо якість освітнього процесу по-новому



**Ольга Геннадіївна КОСЕНЧУК,**  
кандидат педагогічних наук, доцент,  
начальник відділу дошкільної і початкової освіти  
Українського інституту розвитку освіти

# Ключові питання:



1. Розробники та історична довідка ECERS-3.
2. Географія використання ECERS-3.
3. ECERS в Україні - мета і плани.
4. Особливості оцінювання якості освітнього процесу в ЗДО за шкалою ECERS-3.
5. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) наказ МОН від 31.03.2021 №397

# 1. Розробники та історична довідка ECERS-3



**ТЕЛЬМА ГАРМС  
(THELMA HARMS)**



**РІЧАРД М. КЛІФФОРД  
(RICHARD M. CLIFFORD)**



**ДЕББІ КРАЄР  
(DEBBY CRYER)**

# ІСТОРИЧНА ДОВІДКА



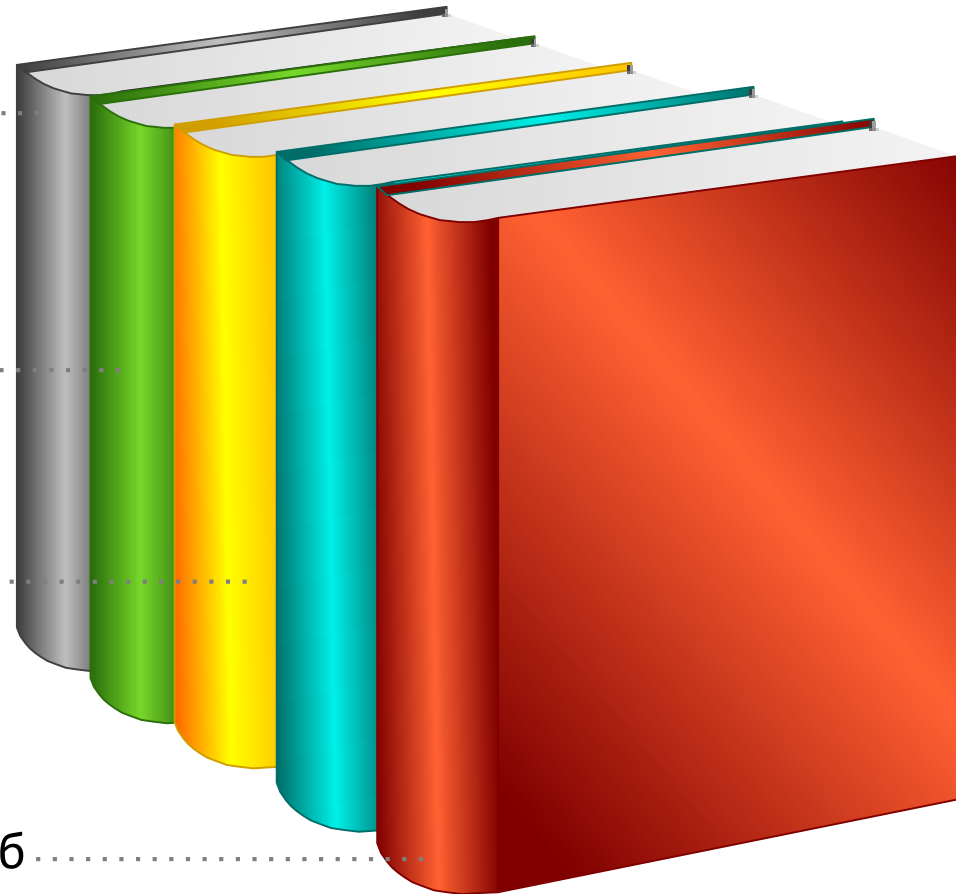
# ЩО ЗАЛИШАЄТЬСЯ НЕЗМІННИМ У ВСІХ ШКАЛАХ?

Підшкали згруповані у параметри та індикатори, що оцінюються за чотирма рівнями якості

Процедура оцінювання збереглася без змін

Основне завдання шкал – комплексне вимірювання якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти

Шкали охоплюють широкий спектр потреб дітей щодо особистісного розвитку



## 2. Географія використання ECERS-3



Стандартизована шкала ECERS застосовується у:

- США
- Великій Британії
- Італії
- Швеції
- Німеччині
- Португалії
- Іспанії
- Ісландії
- Норвегії
- Південній Кореї
- Фінляндії та інших країнах Європи



ECERS-3 офіційно перекладено та опубліковано у 17 країнах.

### 3. ECERS в Україні - мета і плани



Дослідження якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти за методикою ECERS-3 в Україні організовує Український інститут розвитку освіти у партнерстві з Командою підтримки реформ МОН, Всеукраїнським фондом “Крок за кроком” та за підтримки ЮНІСЕФ в Україні.





# Дослідження за методикою ECERS-3: план проведення

- 1 Сертифікація національних експертів **червень 2021**
- 2 Відбір кандидатів у регіональні експерти **жовтень 2020-січень 2021**
- 3 Навчання кандидатів у регіональні експерти **квітень-червень 2021**
- 4 Проведення пілотного етапу дослідження **вересень 2021**
- 5 Проведення основного етапу дослідження у 200 ЗДО **жовтень-листопад 2021**
- 6 Звіт щодо результатів дослідження **грудень 2021- березень 2022**



# Географія проведення дослідження в Україні



**Тип місцевості:** міські поселення та сільська місцевість

**Форма власності:** державна та комунальна, корпоративна та приватна

**Всього: 200 ЗДО**

# Навіщо необхідне дослідження якості дошкільної освіти

**Результати дослідження – підстава для формування освітньої політики, спрямованої на підвищення якості дошкільної освіти, зокрема:**



оновлення змісту дошкільної освіти



оновлення методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу



приєднання до світової професійної спільноти у сфері дошкільної освіти



підвищення кваліфікації педагогічних працівників

# Як відбувається дослідження за методикою ECERS-3



**Метод:** спостереження



**Тривалість:** 3 години

- у найактивнішу частину дня, коли присутня більшість дітей;
- додатковий час можна використати, але для детального вивчення матеріалів і простору для розвитку великої моторики.



**Процедура:** у групі перебувають діти віком від 3 до 5 років. Педагогів та адміністрацію закладу не залучають до опитування. До початку спостереження з'ясовують програму та робочий навчальний план.



# Як проходити спостереження?

## Експерт:



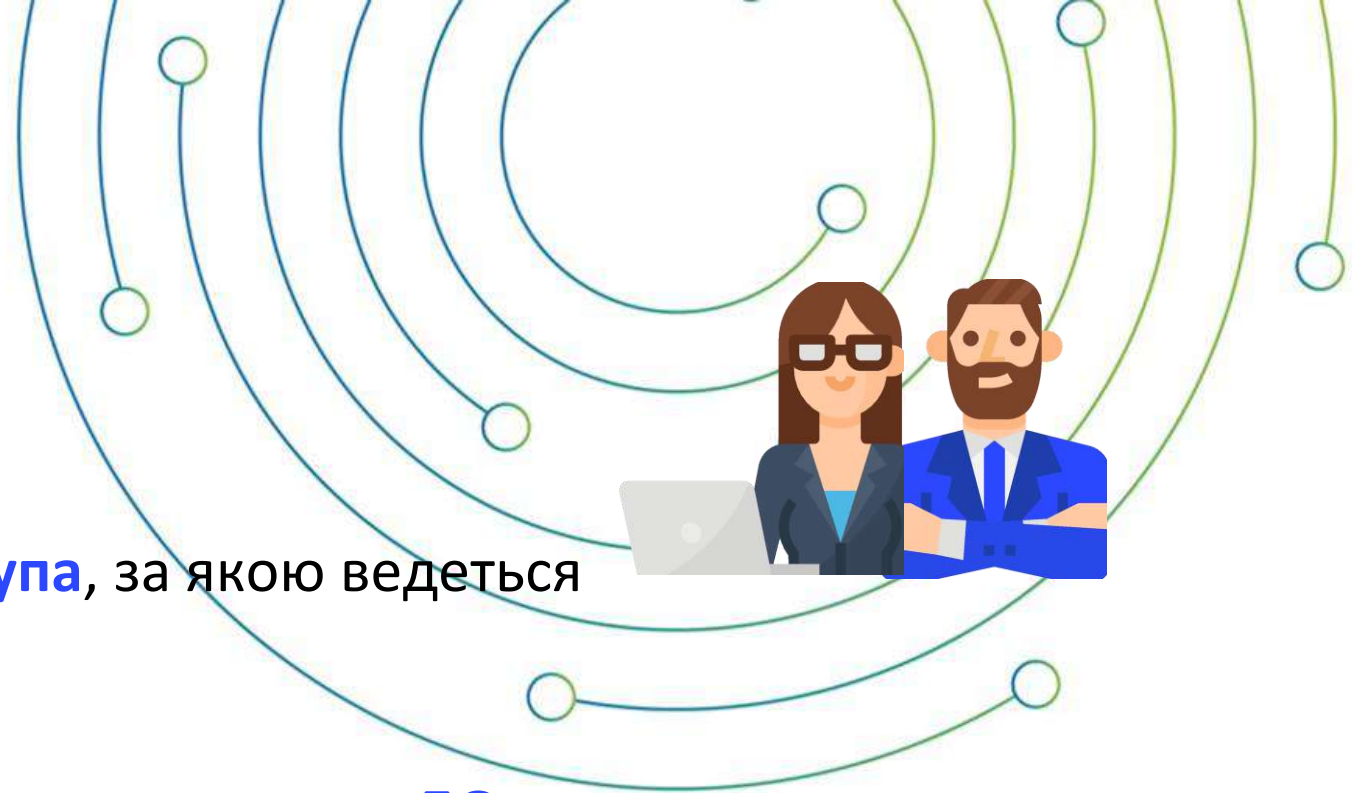
завжди **перебуває там, де група**, за якою ведеться спостереження



ставити запитання, уточнює, вивчає розклад **ДО** спостереження



не бере до уваги додаткові гуртки, проведення свят тощо, а оцінює **звичайний день дитячого садка**



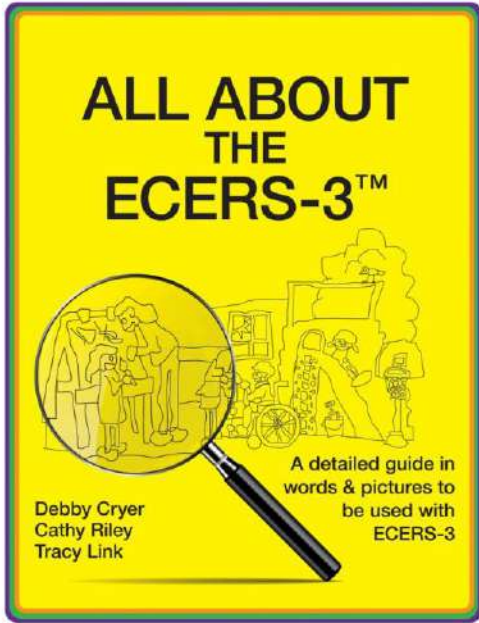
врахування особливостей різних  
видів освітніх програм

оцінювання умов для  
пізнавальної діяльності дитини

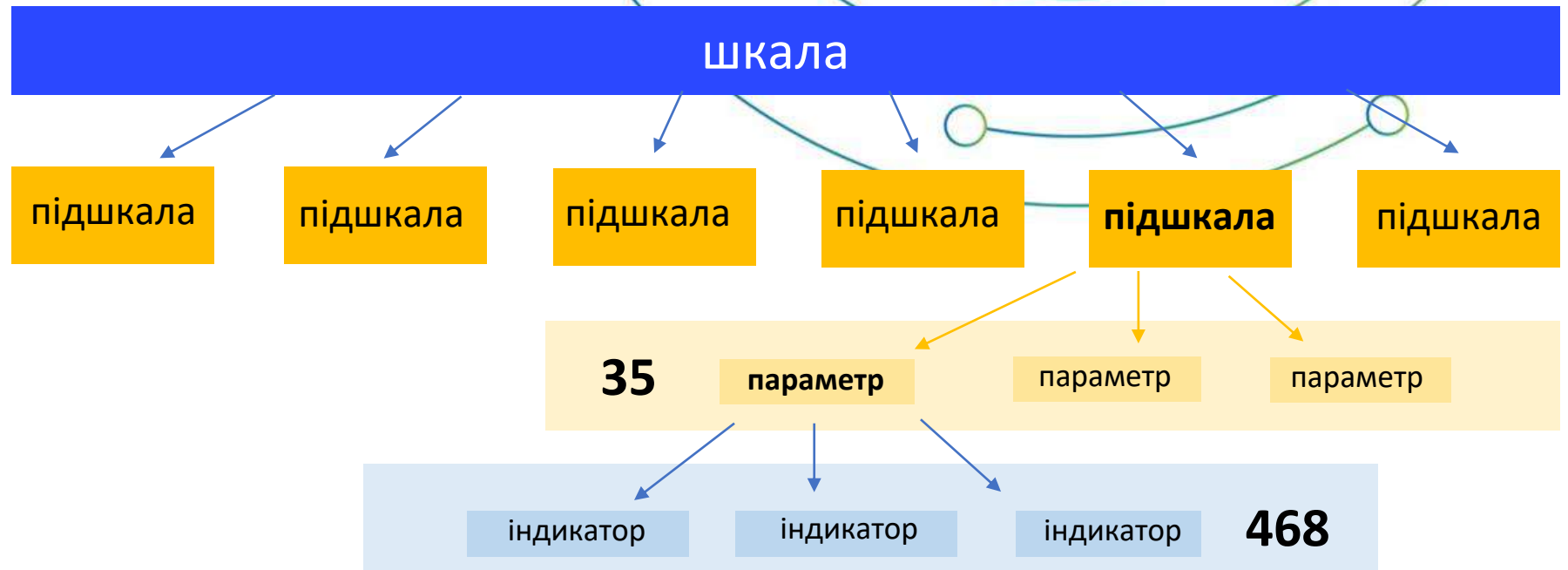
дослідження компонентів освітнього  
процесу в ЗДО (*діяльність, взаємодія,  
середовище*)

**ОСОБЛИВОСТІ  
ОЦІНЮВАННЯ  
ЯКОСТІ  
ОСВІТНЬОГО  
ПРОЦЕСУ В ЗДО ЗА  
ШКАЛОЮ ECERS-3**

# 4. Особливості оцінювання якості освітнього процесу в ЗДО за шкалою ECERS-3



**ECERS** – міжнародна методика з оцінювання дошкільного освітнього середовища



ECERS-3 містить:

- 6 підшкал
- 35 параметрів
- 468 індикаторів



За ними експерти оцінюють якість освітнього середовища в дитячих садках





Під час дослідження експерти спостерігають за тим, як влаштовані:

простір і вмєблювання

повсякденні практики особистого догляду

мовлення та грамотність


види навчально-пізнавальної діяльності


взаємодія


структурування програми


## Система оцінювання

Судження базуються лише на тому, що передбачено індикаторами кожного параметра шкали

 оцінка здійснюється на основі побаченого під час спостереження

 оцінюючи параметр завжди починають з цифри 1

 позначка "НЗ" - не застосовується, а ставиться лише там, де це додатково передбачено та позначено

 оцінюють **всі** індикатори **всіх** параметрів шкали

Середній бал за підшкалою  $\frac{\text{сума балів за кожним параметром}}{\text{кількість оцінених параметрів}}$

## ECERS-3: ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

- 1 Перший вебінар із серії «Якісна дошкільна освіта в Україні»: міжнародні критерії якості дошкільної освіти, світова практика дослідження за методикою ECERS-3 та план дослідження в Україні.
- 2 Другий вебінар із серії «Якісна дошкільна освіта в Україні»: структура, зміст та достовірність шкали ECERS-3, а також процедура дослідження за цією методикою.
- 3 Третій вебінар із серії «Якісна дошкільна освіта в Україні»: якісний освітній простір, умеблювання для гри та навчання відповідно до методики ECERS-3, а також практики повсякденного догляду для дітей дошкільного віку.
- 4 Четвертий вебінар із серії «Якісна дошкільна освіта в Україні»: заохочення дітей до мовлення та користування книгами, ігри, мистецтво, музика та інші види навчально-пізнавальної діяльності.
- 5 П'ятий вебінар із серії «Якісна дошкільна освіта в Україні»: взаємодія між дітьми та з дорослими, дисципліна та структурування програми в дитсадку.
- 6 Шостий вебінар із серії «Якісна дошкільна освіта в Україні» за участі професора Гентського університету Яна Пітерса

# Додаткові матеріали

1. Гармс Тельма, Річард М. Кліффорд, Деббі Краєр. Шкала оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Третє видання (ECERS-3) / пер. з англ. О. Тільна. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 116 с.
1. Косенчук О.Г., Новик І.М. ECERS-3: оцінюємо якість освітнього процесу по-новому. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2020. №12. С. 4-9. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/dv-102020-kosenchuk-novik.pdf>
1. Косенчук О.Г., Новик І.М. Досліджуємо якість освітнього процесу. *Дошкільне виховання*. 2020. №10. С. 10-13. URL: [https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/vmdz\\_12\\_2020-4-9.pdf](https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/vmdz_12_2020-4-9.pdf)
1. Матеріали круглого столу «На шляху до якісного дошкілля»: упоряд. О.Г.Косенчук, Л.В.Куземко, О.А. Венгловська, І.М.Новик: УІРО, 2021. 35 с. URL: [https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/kruglij-stil\\_na-shlyahu-do-yakisnogo-doshkillya.pdf](https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/kruglij-stil_na-shlyahu-do-yakisnogo-doshkillya.pdf)
1. Одноразове дослідження чи щоденна допомога вихователю садка: розбираємося з методикою ECERS-3 (2021). URL: [https://nus.org.ua/articles/odnorazove-doslidzhennya-chy-shhodenna-dopomoga-vyhovatelyu-sadka-rozbyrayemosya-z-metodykoyu-ecers-3/?fbclid=IwAR15SrFmptB9ZsmlA71jRq4RneRmkO\\_stRf1eqP-y7yQ4JIL0YfZpfQVnU](https://nus.org.ua/articles/odnorazove-doslidzhennya-chy-shhodenna-dopomoga-vyhovatelyu-sadka-rozbyrayemosya-z-metodykoyu-ecers-3/?fbclid=IwAR15SrFmptB9ZsmlA71jRq4RneRmkO_stRf1eqP-y7yQ4JIL0YfZpfQVnU)

# 5. Переваги ECERS-3 для дітей та педагогів



## ПЕРЕВАГИ ECERS-3 ДЛЯ ДІТЕЙ

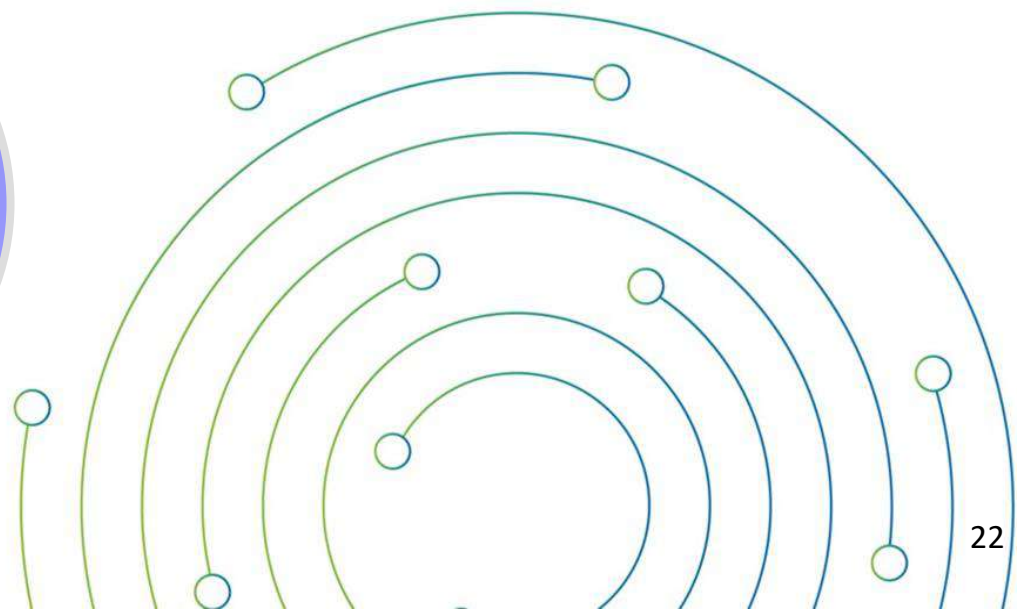
- ★ зручність і доступність у користуванні меблями та ігровим обладнанням;
- ★ достатньо простору для діяльності за інтересами;
- ★ змога створювати, а не копіювати;
- ★ є можливість робити власний вибір, мати альтернативу;
- ★ врахування співучасті дітей з особливими освітніми потребами у житті групи;
- ★ розпорядок дня у закладі дошкільної освіти враховує потреби й запити дітей, а не потреби дорослих або програми.

# Потреби дітей

Безпека і захист здоров'я дітей

Емоційне виховання та просоціальний розвиток

Особистісний розвиток дитини через гру та мовленнєву діяльність



# ПЕРЕВАГИ ECERS-3 ДЛЯ ПЕДАГОГІВ



- ★ інструментарій дає змогу побачити прогалини, які мають місце в освітньому процесі задля їх подальшого усунення;
- ★ переосмислення ролі педагога у закладі дошкільної освіти;
- ★ створення і забезпечення унікального безпечного, сприятливого та комфортного освітнього середовища для розвитку дітей;
- ★ відповідальне ставлення до індивідуальних особливостей і потреб кожної дитини;
- ★ можливість на академічну свободу та гнучкість в освітній взаємодії.



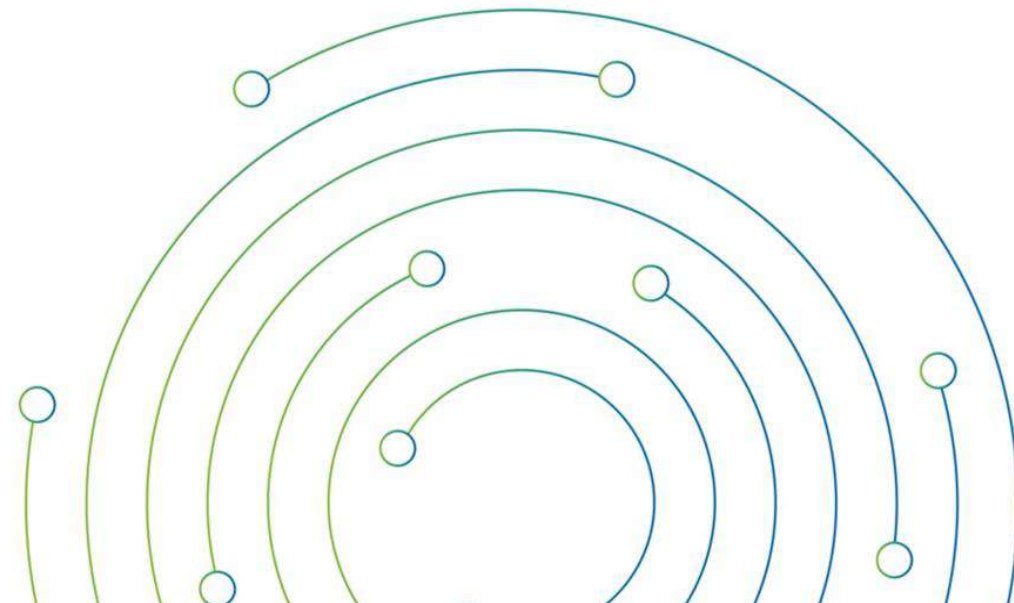
Фрагмент вікна

[Головна](#) → [Освіта](#) → [Дошкільна освіта](#) → Базовий компонент дошкільної освіти в Україні



# БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти →





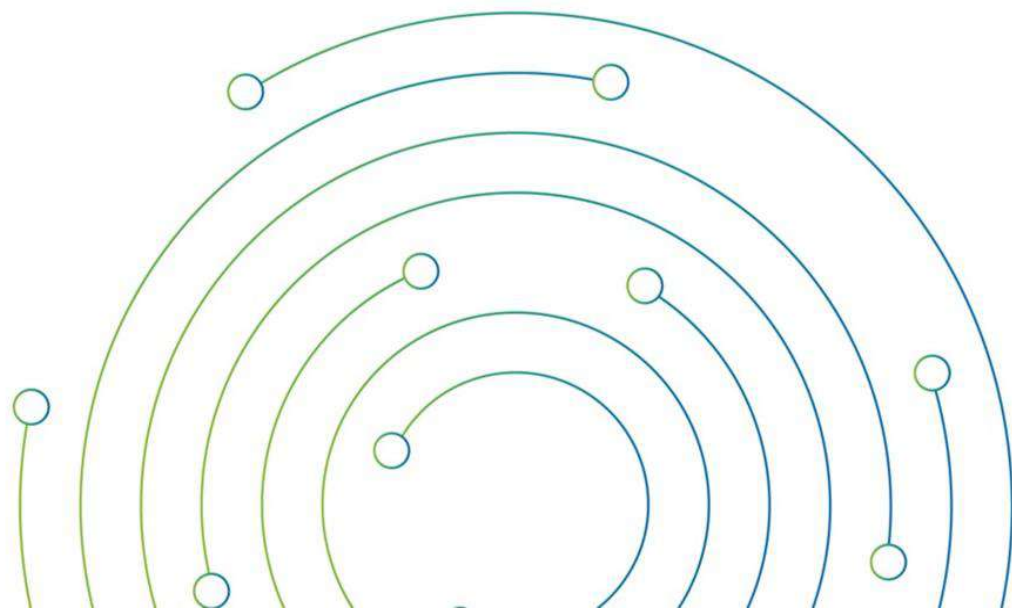
# Базовий компонент дошкільної освіти

Детальніше

# БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

<https://uied.org.ua/>

# Авторська група розробників Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти)





МІНІСТЕРСТВО  
ОСВІТИ І НАУКИ  
УКРАЇНИ



УІРО  
УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ  
РОЗВИТКУ ОСВІТИ

БКДО

СТАНДАРТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

# Професійна спільнота педагогів







# СЕРТИФІКАТ

РЕЄСТРАЦІЙНИЙ НОМЕР 181/2021  
засвідчує, що

**Колосінська Галина Іллівна**



**завершила(в) навчання за програмою підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) для забезпечення підготовки регіональних тренерів**

Обсяг – 45 годин (1,5 кредита ЄКТС)

Дата проведення: 31 березня – 21 травня 2021 року

**Досягла(в) таких результатів:**

Підвищила(в) рівень загальних та фахових компетентностей щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти.  
Розвинула(в) здатності:

- до розуміння сутності стратегії, структури, цілей, змісту і завдання оновленого Стандарту;
- здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію й міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку, їхніми батьками або особами, що їх замінюють;
- впроваджувати інноваційні педагогічні технології в освітній процес закладу освіти;
- планувати освітній процес з урахуванням оновленого змісту Стандарту;
- вміти адаптовувати прогресивні європейські практики та український досвід в освітній процес закладу освіти для підвищення якості дошкільної освіти.

Наказ від 12.05.2021 № 38-ар

Директор  
М. П.



Вадим КАРАНДІЙ

# Сутність і зміст Державного стандарту дошкільної освіти

*Навчально-методичний посібник*

## Зміст

### ПЕРЕДМОВА

#### РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНВАРІАНТНОГО СКЛАДНИКА БАЗОВОГО КОМПОНЕНТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1. 1. Умови реалізації Державного стандарту дошкільної освіти. Доступна та якісна дошкільна освіта
1. 2. Особистісна компетентність дитини
1. 3. Сутнісна характеристика освітнього напрямку «Особистість дитини»: рухова та здоров'язбережувальна компетентності
1. 4. Нові вектори освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»
1. 5. Зміст та завдання освітнього напрямку «Дитина в природному довкіллі»
1. 6. Домінанта освітнього напрямку «Гра дитини»
1. 7. Нові стратегії змістового компонента освітнього напрямку «Дитина в соціумі»
1. 8. Характеристика освітнього напрямку «Мовлення дитини»
1. 9. Особливості змісту освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва»

#### РОЗДІЛ 2. СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ВПРОВАДЖЕННЯ ВАРІАТИВНОГО СКЛАДНИКА БАЗОВОГО КОМПОНЕНТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

2. 1. Характеристика освітнього напрямку «Особистість дитини. Спортивні ігри (шахи, футбол, баскетбол)»
2. 2. «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп'ютерна грамота»: готуємо педагогів до впровадження освітнього напрямку
2. 3. Реалізація Державного стандарту дошкільної освіти за освітнім напрямком «Мовлення дитини. Основи грамоти»
2. 4. Особливості освітнього напрямку «Мовлення дитини. Іноземна мова»
2. 5. Сутність і зміст освітнього напрямку «Дитина в соціумі. Соціально-фінансова грамотність»
2. 6. Зміст і умови реалізації освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва. Хореографія»
2. 7. Забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою в реалізації перспектив розвитку дитини

### ПРАКТИЧНИЙ КЕЙС

### МЕТОДИЧНА СКАРБНИЧКА

### ТЕСТ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

### ГЛОСАРІЙ

### СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДЛЯ САМООСВІТИ

### ДОДАТКИ

Базовий компонент дошкільної освіти

Галерея науковців та педагогів-практиків

Педагоги про впровадження базового компонента дошкільної освіти та дошкільну освіту

## 1.8. Характеристика освітнього напрямку «Мовлення дитини»



Автор-розробник освітнього напрямку «Мовлення дитини» в Стандарті дошкільної освіти (БКДО-2021):

**Наталія ГАВРИШ**, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання НАПН України.



Щоб досягти найкращого розвитку мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку, нині повинна змінитися позиція вихователя. Адже мовленнєва компетентність це не просто знання слів і уміння правильно їх промовляти, а вміння, у першу чергу, продукувати свої думки, емоції, ставлення, враження тощо. Це — один із ключових критеріїв і водночас вагома умова становлення й розвитку мовленнєвої особистості дошкільника.

### ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ»

Мовленнєва компетентність — здатність дитини продукувати свої звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів. Мовленнєва компетентність об'єднує фонетичний, лексичний, граматичний, діалогічний, монологічний складники та засвідчує їх взаємозалежність і взаємозумовленість

Комунікативна компетентність — здатність дитини до спілкування з однолітками і дорослими у різних формах конструктивної взаємодії; здатність підтримувати партнерські стосунки, заявляти про свої наміри і бажання, узгоджувати свої інтереси з іншими, домовлятися, за потреби аргументовано відстоювати свою позицію

Художньо-мовленнєва компетентність — здатність відтворювати художньо-естетичні враження від сприйняття літературних і фольклорних творів засобами різних видів художньо-мовленнєвої діяльності, що засвідчує ціннісне ставлення дитини до художнього слова як культурного явища, друкованої чи електронної книжки, достатній для художньої комунікації рівень літературної обізнаності

*Механізми мовленнєвого розвитку:*

- наслідування мовлення інших людей;
- активна мовленнєва практика;
- накопичення дитиною власного досвіду адекватного використання мовлення в різних життєвих ситуаціях.



А) Розмова



Б) Промова



## ІНСТРУМЕНТИ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ

діалоговий формат міжособистісної взаємодії дитини з педагогом і з ровесниками

комплексний підхід, що забезпечує цілісність і взаємозалежність, взаємопов'язаність складників (фонетичний, лексичний, граматичний, діалогічний монологічний)

комунікативна спрямованість роботи з розвитку мовлення дітей

Основною формою навчально-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку є спеціально організоване заняття з розвитку мовлення, що може проводитися в індивідуальній, підгруповій чи загальногруповій формах.

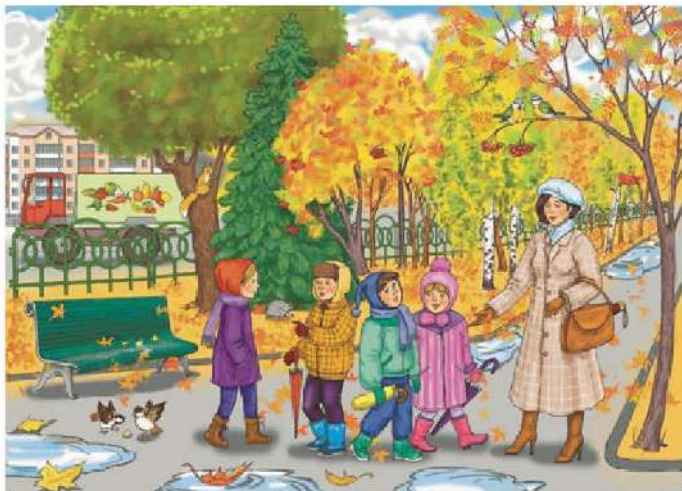
Мовлення є стрижнем будь-якого іншого виду діяльності (ігрової, господарсько-побутової, пізнавальної, пошукової, музичної образотворчої, літературної, фізичної тощо), утворюючи в єдності з нею макродіяльність, у якій дитина використовує мову й мовлення для вирішення величезної кількості різноманітних завдань:

- мовленнєво-ігрова діяльність;
- художньо-мовленнєва діяльність;
- комунікативно-мовленнєва діяльність.

## ПРАКТИЧНИЙ КЕЙС

### 1.8. Характеристика освітнього напрямку «Мовлення дитини»

**Практичне завдання 1.** Розробіть завдання словникової роботи на підготовчому етапі та в процесі бесіди за змістом картини.



**Практичне завдання 2.** Розробіть завдання для розвитку монологічного мовлення дітей за змістом картини.



## МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО 1.8.

### ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТЬОГО НАПРЯМУ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ»

**Завдання словникової роботи на підготовчому етапі та в процесі бесіди за змістом картини**

*Загальний перелік запитань, спрямований на збагачення/активізацію словника, розуміння, тлумачення змісту слів*

- Скажіть, що вас здивувало в цій картині?
- Куди подорожують діти?
- Як ви думаєте, у якій місцевості знаходиться цей парк?
- Чи є на картині те, що вас зацікавило?
- Як можна назвати цю картину? Поясніть, чому.
- Хто ця жінка на картині?
- У кого зручніше взуття, у дітей чи у виховательки? Чому?
- Що здивувало дитину в синьому капелюшку, яка дивиться вгору?
- Як ви думаєте, про що розмовляють хлопчик та дівчинка?
- Що можна попросити в осені? (дощу, гарного врожаю...)
- Про що можуть говорити горобці?
- Про що ви мрієте, коли дивитесь на картину?
- Якщо б ти був художником, що б ти додав до сюжету картини?
- Чому листя лежить на асфальті, як воно туди потрапило? Як можна назвати падаюче осіннє листя? (листопад — узагальнююче слово)
- Якими словами ви б змалювали осінь? (добір епітетів: барвиста, золотава, кольорова...)
- Що ділять горобчики? Чи є на картині їжа для пташок? (назви плодів осені: горобина, каштани)
- Куди їде вантажна машина/фургон? Що вона везе? Назвіть овочі/фрукти (перелік овочів і фруктів).
- Чому дерева на картині різних кольорів? Яке дерево зелене? (дуб)
- Який місяць осені зображений на картині? Поясніть/доведіть свою думку (вересень, жовтень, листопад)
- Як ви гадаєте чи буде сьогодні дощ?
- Чому так багато калюж?
- Чому на лавці ніхто не сидить?



Дякуємо за увагу!

